

**Νοέμβριος
2011**

6ο Γυμνάσιο Αγρινίου

Αγλαΐα Μεριγκούνη

(ΠΕ 07) Α.Μ. 220753

**[Η ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ
ΜΑΘΗΤΩΝ ΩΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ
ΣΤΑ ΦΙΝΛΑΝΔΙΚΑ
ΣΧΟΛΕΙΑ]**

Έκθεση δραστηριοτήτων για τη συμμετοχή στο Πρόγραμμα Ενδοϋπηρεσιακής Κατάρτισης
Comenius στη Φινλανδία

Δομή και Χαρακτηριστικά του Συστήματος Εκπαίδευσης

Το φινλανδικό σχολικό σύστημα εκπαίδευσης είναι δομημένο σε δύο βαθμίδες:

α) την πρωτοβάθμια, που περιλαμβάνει τον αντίστοιχο ελληνικό παιδικό σταθμό και το νηπιαγωγείο (ενσωματωμένα σε ένα σχολείο) και ένα εννιατάξιο σχολείο, όπου η φοίτηση ξεκινά στα 7 έτη, και

β) τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, που περιλαμβάνει ένα τριτάξιο γυμνάσιο, καθώς και σχολεία επαγγελματικής εκπαίδευσης. Η φοίτηση στα ιδρύματα προσχολικής αγωγής είναι προαιρετική, αλλά κατά κανόνα οι γονείς στέλνουν τα παιδιά τους σε αυτά (σε ποσοστό άνω του 95%).

Όσον αφορά στους άλλους τύπους σχολείων δεν υφίσταται υποχρεωτική σχολική εκπαίδευση με την έννοια της υποχρεωτικής φοίτησης, αλλά στη Φινλανδία υποχρεωτική είναι η μάθηση ως διαδικασία και ως περιεχόμενο.

❖ Συνοπτική περιγραφή του φινλανδικού σχολείου προσχολικής αγωγής.

Κατά τη διάρκεια της παραμονής μου στο Ελσίνκι επισκεφτήκαμε όλους τους τύπους σχολείων ξεκινώντας από ένα νηπιαγωγείο της κοινότητας Espoo, η οποία βρίσκεται 20 χλμ. έξω από την πόλη. Το συγκεκριμένο σχολείο είχε 100 παιδιά μοιρασμένα σε 5 ομάδες: 2 ομάδες με παιδιά από 10 μηνών έως 3 ετών και 3 ομάδες με νήπια από 3 έως 5 ετών. Για το δυναμικό αυτό απασχολούνται 21 υπάλληλοι και οι νηπιαγωγοί αναλαμβάνουν στις μικρές ομάδες έως 4, ενώ στις πιο μεγάλες ηλικιακά έως 7 παιδιά. Το ωράριο λειτουργίας είναι από τις 6.30 έως τις 18.00, χωρίς να είναι υποχρεωτική η παραμονή όλες αυτές τις ώρες. Μετά την υποχρεωτική προσέλευση των μαθητών έως τις 9 αρχίζει η μέρα με τη συγκεκριμένη δραστηριότητα που προβλέπεται από το ωρολόγιο πρόγραμμα. Για κάθε μέρα υπάρχει μια βασική δραστηριότητα: μουσική, παιχνίδι, περίπατος στο δάσος, ζωγραφική, κατασκευές κλπ. Μετά την τέλεσή της ακολουθεί η συζήτηση στην ομάδα και η ανασκόπηση της μέρας, το μεσημεριανό γεύμα και δίωρη ξεκούραση για όσα παιδιά το επιθυμούν. Το κτίριο αποτελείται από πολλούς μικρούς χώρους, οι οποίοι βοηθάνε στην απομόνωση των παιδιών και στη διατήρηση ενός ικανοποιητικού επιπέδου ησυχίας κατά τις ώρες λειτουργίας του σταθμού. Η παρακολούθηση της ανάπτυξης των νηπίων πραγματοποιείται με την κατάρτιση πλάνων ανάπτυξης για κάθε νήπιο και για κάθε ομάδα ξεχωριστά.

Παιδιά με ιδιαιτερότητες στη συμπεριφορά γίνονται αντιληπτά νωρίς στην ομάδα και παρακολουθούνται βάσει ατομικών πλάνων, που καταρτίζονται από ειδικούς ψυχολόγους-συμβούλους και αναπροσαρμόζονται ανάλογα με την επίτευξη των στόχων.

❖ Το Φινλανδικό Εννιατάξιο Σχολείο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Μετά την ολοκλήρωση της επίσκεψης στον παιδικό σταθμό ακολούθησε η φιλοξενία μας στην αμέσως επόμενη βαθμίδα, το εννιατάξιο σχολείο της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Σε αυτό διακρίνονται δύο στάδια εκπαίδευσης (από την πρώτη έως την έκτη και από την έβδομη έως την ένατη τάξη), τα οποία διαφοροποιούνται ως προς το διδακτικό προσωπικό που απασχολείται σε αυτές. Στις 6 πρώτες τάξεις διδάσκουν δάσκαλοι γενικής παιδείας όλα τα μαθήματα, ενώ στις 3 τελευταίες τάξεις το κάθε μάθημα διδάσκεται από το δάσκαλο της αντίστοιχης ειδικότητας. Βασική στήριξη στο δάσκαλο παρέχεται με την ύπαρξη στην τάξη βοηθού καθηγητή, ο οποίος αναλαμβάνει μέρος των παραδοσιακών καθηκόντων του δασκάλου(διανομή εργασιών, επιτήρηση στα διαγωνίσματα, βοήθεια στους μαθητές που αδυνατούν να παρακολουθήσουν το ρυθμό της τάξης), έτσι ώστε ο δάσκαλος να μπορεί να αφοσιωθεί αναπόσπαστος στο διδακτικό του έργο. Επίσης, η παρουσία του βοηθού εξασφαλίζει τη δυνατότητα διαφοροποίησης της διδασκαλίας και την ενασχόληση των διαφόρων υποομάδων στην τάξη με διαφορετικό διδακτικό υλικό ταυτόχρονα. Οι βοηθοί καθηγητές είναι κατά βάση συμβασιούχοι απόφοιτοι ανάλογης εκπαίδευσης, οι οποίοι με την προϋπηρεσία τους ως βοηθοί μπορούν να αποκτήσουν πόντους για να εισαχθούν στην παιδαγωγική ακαδημία.

Εκτός από τους βοηθούς ενδέχεται να παρίστανται στην τάξη και ψυχολόγοι ή καθηγητές ειδικής αγωγής, οι οποίοι καλούνται για να αναλάβουν τη διαχείριση κρίσεων (π.χ. διαφωνίες μαθητών, απροθυμία συνεργασίας σε ομάδες, αδυναμία συγκέντρωσης στην απαιτούμενη εργασία και διάσπαση προσοχής). Το ειδικευμένο αυτό προσωπικό έρχεται κατόπιν συνεννόησης με τον υπεύθυνο καθηγητή ή καλείται άμεσα με e-mail να επέμβει, όταν η κρίση προκύψει εν ώρα μαθήματος. Σε περίπτωση που δεν μπορέσουν να επαναφέρουν το μαθητή στην επιθυμητή συμπεριφορά, απομακρύνονται μαζί του από την τάξη και τον αναλαμβάνουν ατομικά ή τον εντάσσουν σε ομάδα που διαχειρίζεται μαθητές με παρόμοια προβλήματα.

Οι μικρές αυτές ομάδες (στο σχολείο που επισκεφτήκαμε υπήρχαν επτά) ποικίλλουν στη σύνθεση (ομάδα λογοθεραπείας, ενίσχυσης κοινωνικής συμπεριφοράς, ενίσχυσης του κινήτρου για μάθηση) και στη διάρκεια λειτουργίας τους (άλλες

συστήνονται από εξωσχολικό φορέα και καταργούνται μόνο με εισήγησή του κι άλλες δημιουργούνται με απόφαση του ίδιου του σχολείου και είναι πιο ευέλικτες). Πέρα από τις ομάδες αυτές παρέχεται η δυνατότητα ενισχυτικής διδασκαλίας πριν από τα διαγωνίσματα σε παιδιά που αντιμετωπίζουν δυσκολίες, ακόμη κι αν δεν έχουν ενταχθεί σε ομάδα στήριξης, ή σε παιδιά που απουσίαζαν και πρέπει να καλύψουν την ύλη. Ιδιαίτερη βοήθεια από το σχολείο λαμβάνουν, επίσης, οι μαθητές που λόγω χαμηλού μέσου όρου στις ενδοσχολικές εξετάσεις της ενάτης εγγράφονται στη δέκατη τάξη, η οποία προβλέπεται μόνο σε περιπτώσεις μαθητών που θέλουν να βελτιώσουν το βαθμό τους.

Για παιδιά μειονοτήτων δημιουργούνται ειδικές ομάδες πρόσθετης ενίσχυσης, οι οποίες αναλαμβάνουν σημαντικό έργο στη διατήρηση και ενδεχομένως στην εκμάθηση από την αρχή της μητρικής τους γλώσσας. Το σχολείο που επισκεφτήκαμε είχε πολύ λίγους τέτοιους μαθητές (ποσοστό μόλις 5%), τους οποίους ανέλαβε η κοινότητα του Espoo να εντάξει ανάλογα με τη μητρική τους γλώσσα σε ήδη υπάρχουσες ομάδες με μαθητές από τα υπόλοιπα σχολεία της κοινότητας.

Όσον αφορά τους καθηγητές, έχουν διδακτικό ωράριο 24 ώρες και δεν υπάρχει επίσημα απαιτούμενο ανώτατο όριο παραμονής τους στο σχολείο. Η παραμονή τους στο χώρο εργασίας επιμηκύνεται, ωστόσο, λόγω της υποχρεωτικής συμμετοχής τους σε ομάδες στήριξης, λόγω του φόρτου από τη συμπλήρωση ειδικών ερωτηματολογίων που περιγράφουν την ατομική πρόοδο των μαθητών τους, λόγω των συναντήσεων με τους γονείς τα απογεύματα, καθώς και από την υποχρεωτική παρακολούθηση ημερίδων επιμόρφωσης, που πραγματοποιούνται κατά κύριο λόγο τα Σάββατα.

❖ Η Φινλανδική δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Η εγγραφή στα τριτάξια σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης γίνεται στη Φινλανδία με βάση το μέσο όρο αποφοίτησης από την προηγούμενη βαθμίδα. Το σχολείο που επισκεφτήκαμε είχε ως προϋπόθεση εγγραφής το βαθμό 7,3 (στην κλίμακα με άριστα το 10) και οι μαθητές του δεν είχαν στην πλειοψηφία τους το επίπεδο που απαιτείται για σπουδές σε πανεπιστήμιο, αλλά προορίζονταν για ΤΕΙ και επαγγελματικές σχολές τεχνικής εκπαίδευσης.

Τα μαθήματα που παρακολουθήσαμε παρέπεμπαν στο σύνολό τους σε πανεπιστημιακές διαλέξεις, ενώ δεν υπήρχε ιδιαίτερη διάδραση μέσα στην τάξη. Αυτό εξηγείται, βέβαια, από τον τρόπο οργάνωσης της φοίτησης σε αυτή τη βαθμίδα εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα, οι μαθητές δεν υποχρεούνται να παρακολουθήσουν ένα ορισμένο ωρολόγιο πρόγραμμα με ορισμένα μαθήματα για κάθε τάξη. Αντίθετα, έχουν την ελευθερία να διαμορφώσουν από μόνοι τους το

πρόγραμμα της φοίτησής στους, δηλαδή να αποφασίσουν οι ίδιοι με ποιά σειρά θα παρακολουθήσουν τα περίπου 75 βασικά μαθήματα και μαθήματα εμβάθυνσης που περιλαμβάνει το αναλυτικό πρόγραμμα. Στην οργάνωση της τριετούς φοίτησης του κάθε μαθητή, η οποία περιλαμβάνει 5 ή 6 φάσεις, σημαντικά συμβάλλουν οι συμβουλευτικές ομάδες, που απαρτίζονται από τους υπεύθυνους καθηγητές, τους καθηγητές των ειδικοτήτων και τους ειδικούς συμβούλους. Αυτοί παρακολουθούν το κατά πόσο οι μαθητές μπορούν να διαχειριστούν με συνέπεια το πρόγραμμά τους και τους βοηθούν να το αναπροσαρμόσουν σε περίπτωση αποτυχίας.

Η επιτυχής πρόσβαση σε κάθε επόμενη φάση φοίτησης πραγματοποιείται με τη συμμετοχή σε εξετάσεις για τα μαθήματα, που έχει ήδη ολοκληρωθεί η παρακολούθησή τους. Οι εξετάσεις αυτές λαμβάνουν χώρα έως 4 φορές το χρόνο και πριν από κάθε εξέταση οι μαθητές έχουν χρόνο προετοιμασίας περίπου 2 εβδομάδες μετά τη λήξη των μαθημάτων. Απώτερος στόχος είναι η επιτυχής ολοκλήρωση όλων των κύκλων μαθημάτων, πράγμα που δίνει τη δυνατότητα συμμετοχής στις απολυτήριες εξετάσεις που διενεργούνται σε εθνικό επίπεδο κάθε Φεβρουάριο. Οι μαθητές εξετάζονται σε 4 υποχρεωτικά (Φινλανδικά, Σουηδικά ή Μαθηματικά, Ξένη Γλώσσα και ένα άλλο ακόμη από τα βασικά μαθήματα), καθώς και σε 1 ή 2 ακόμη προαιρετικά μαθήματα της επιλογής τους (σε περίπτωση που θεωρούν ότι δίνοντας περισσότερα μαθήματα θα εξασφαλίσουν καλύτερο μέσο όρο). Τα αποτελέσματα ανακοινώνονται το Μάιο και οι υποψήφιοι εγγράφονται ανάλογα με την επίδοσή τους σε καλοκαιρινά τμήματα προετοιμασίας για τις εισαγωγικές εξετάσεις της σχολής που επιθυμούν.

Ο ρόλος των καθηγητών στη βαθμίδα αυτή εκπαίδευσης είναι ιδιαίτερα σημαντικός, γι αυτό αναλαμβάνουν πέρα από το διδακτικό και συμβουλευτικό έργο συντονίζοντας τόσο ομάδες μαθητών στις τυπικές τους υποχρεώσεις (απουσίες, επίδοση, κατάρτιση προσωπικού προγράμματος φοίτησης) όσο και σε προσωπικό επίπεδο αποκλειστικά δικούς τους μαθητές, με τους οποίους έχουν πιο στενές σχέσεις και μπορούν ψυχολογικά να τους στηρίξουν καλύτερα (π.χ. να συζητήσουν μαζί τους ενδεχόμενους λόγους αποτυχίας και να τους προτείνουν τρόπους αντιμετώπισης).

❖ Αξιολόγηση

A) Αξιολόγηση μαθητών

Η αξιολόγηση έχει στο Φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα **κεντρική** σημασία. Αφορά **όλες** τις βαθμίδες και εμπλέκει **όλους** τους φορείς εκπαίδευσης. Βασικό εργαλείο αξιολόγησης είναι η συμπλήρωση εντύπων που καταρτίζονται τόσο σε επίπεδο κοινότητας όσο και από την κάθε σχολική μονάδα ξεχωριστά, έτσι ώστε να μπορούν να είναι προσαρμοσμένα στα δεδομένα και τους στόχους του κάθε

σχολείου. Ήδη πριν την έναρξη της φοίτησης στον παιδικό σταθμό συμπληρώνουν οι γονείς τα πρώτα έντυπα που αφορούν τις ατομικές ικανότητες, τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του παιδιού, το οικογενειακό υπόβαθρο κλπ. Ακολουθεί εν συνεχεία η συμπλήρωση άλλων ερωτηματολογίων κατά τη φοίτηση τόσο στην προνηπιακή (10 μηνών έως 3 ετών) όσο και στη νηπιακή (3 έως 5 ετών) ηλικία, τα οποία ενημερώνονται τακτικά, αποτελούν τον ατομικό φάκελο του κάθε παιδιού και αποστέλλονται στο δημοτικό που θα εγγραφεί.

Στο δημοτικό οι μαθητές λαμβάνουν μέχρι την τετάρτη τάξη περιγραφική αξιολόγηση ατομικής προόδου. Ελέγχους με βαθμολογία παίρνουν από την τετάρτη τάξη και μετά (στη βάση της βαθμολογικής κλίμακας 4-10). Καθ' όλη τη διάρκεια της φοίτησης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση οι μαθητές παρακολουθούνται και αξιολογούνται σε ατομικό επίπεδο από μια ειδική επιτροπή, η οποία απαρτίζεται από έναν ειδικό σύμβουλο, έναν ψυχολόγο, το διευθυντή και τη σχολική νοσοκόμα. Η επιτροπή αυτή ενημερώνεται από τις εκθέσεις και τα έντυπα αξιολόγησης που συμπληρώνουν οι καθηγητές και οι ειδικοί λειτουργοί και συνέρχεται υπό την παρουσία του μαθητή και των γονέων 2-3 φορές το χρόνο. Στις συνεδριάσεις αυτές, που πραγματοποιούνται απογευματινές, βραδινές ώρες ή Σάββατα, επιχειρείται τόσο η αυτοαξιολόγηση του μαθητή όσο και η εξωτερική αξιολόγηση με ειδικά ερωτηματολόγια.

Για μαθητές που χρειάζονται ειδική μέριμνα η επιτροπή αυτή συνεδριάζει πιο συχνά. Επειδή ακρογωνιαίος λίθος του φινλανδικού μοντέλου εκπαίδευσης είναι η **έγκαιρη** παρέμβαση, όταν παρουσιάζονται προβλήματα (π.χ. μαθησιακές δυσκολίες, έλλειψη ενδιαφέροντος, προβλήματα συμπεριφοράς), θεωρείται αναγκαία η **άμεση** λήψη μέτρων, η **άμεση** εφαρμογή και αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς τους, έτσι ώστε κανένας μαθητής να μην αφήνεται πολύ καιρό να συνηθίζει σε μη επιθυμητές μορφές συμπεριφοράς. Αυτό στην πράξη σημαίνει ότι σε τέτοιες περιπτώσεις συνιστάται από την επιτροπή η δημιουργία μικρών ομάδων που απαρτίζονται από μαθητές με κοινά προβλήματα και παρακολουθούνται κατά περίπτωση από ειδικό δάσκαλο, ψυχολόγο, κοινωνικό λειτουργό ή άλλο ειδικευμένο προσωπικό. Οι ομάδες αυτές δουλεύουν με διαφορετικό διδακτικό υλικό, αν αυτό κριθεί αναγκαίο, και ακολουθούν διαφορετικό αναλυτικό πρόγραμμα από την κανονική τάξη, το οποίο αναπροσαρμόζεται ανάλογα με την επίδοση των μαθητών. Την κατάρτιση αυτών των ειδικών αναλυτικών προγραμμάτων, το συντονισμό και τη διάρκεια δράσης των μικρών παράλληλων τμημάτων στήριξης, καθώς και τη διαρκή αξιολόγηση του έργου τους σε συνεργασία με τους γονείς αναλαμβάνει η σχολική επιτροπή.

Επειδή, ωστόσο, ο όγκος της γραφικής εργασίας, που προκύπτει ιδίως από τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων είναι τεράστιος, επιχειρείται τον τελευταίο καιρό η διευκόλυνση του έργου της αξιολόγησης μέσα από τη δημιουργία ειδικής

ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων για κάθε σχολείο, στην οποία διατηρούνται στοιχεία για την πρόοδο του κάθε μαθητή και στα οποία πρόσβαση έχουν με ειδικό κωδικό μόνο οι γονείς και τα μέλη της επιτροπής. Έτσι, οι γονείς και όσοι εμπλέκονται στο έργο της αξιολόγησης μπορούν να αποκοτούν ολοκληρωμένη εικόνα για την πορεία του μαθητή αντλώντας πληροφορίες τόσο από τα επίσημα συμπληρωμένα έντυπα (που καταρτίζει η κάθε κοινότητα για τα σχολεία της) όσο και από τα ειδικά ερωτηματολόγια κάθε σχολικής μονάδας που διατηρούνται στη βάση δεδομένων. Στα ερωτηματολόγια αυτά καταγράφονται οι δεξιότητες και οι αδυναμίες του κάθε μαθητή, η οργάνωση του διαβάσματος, το ατομικό πλάνο διδασκαλίας και η αξιολόγησή του, η ήδη παρασχεθείσα στήριξη εντός κι εκτός σχολείου μαζί με τα πρωτόκολλα των ψυχολόγων και των κοινωνικών λειτουργών, τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της ενδεχόμενης αλλαγής στη συμπεριφορά και την επίδοση, η μορφή της συνεργασίας με τους γονείς, τα πρωτόκολλα από την αυτοαξιολόγηση του μαθητή μετά από κάθε παρέμβαση (χαρακτηριστικό είναι το ότι τα ερωτηματολόγια αυτά υπογράφονται στο τέλος και από τον ίδιο το μαθητή), το σύστημα επιβράβευσης που εφαρμόζεται, τα χρονικά διαστήματα στα οποία γίνονται οι επαναξιολογήσεις της επιτροπής, καθώς και ο προσδοκώμενος χρόνος για τις επιθυμητές αλλαγές.

B) Αξιολόγηση σχολικών μονάδων

Βασική παράμετρος της αξιολόγησης είναι και η αξιολόγηση του συνολικού έργου της σχολικής κοινότητας. Αυτή διενεργείται σε εθνικό επίπεδο μέσα από τη συμμετοχή συγκεκριμένων σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (που προκύπτουν από κλήρωση) σε εξετάσεις με τα ίδια θέματα σε συγκεκριμένα μαθήματα. Με βάση τα αποτελέσματα των μαθητών του στις εξετάσεις αυτές ταξινομείται το κάθε σχολείο σε μια κλίμακα επίδοσης και η θέση του στην κλίμακα γνωστοποιείται στο σχολείο, χωρίς να του κοινοποιείται καμιά πληροφορία σχετικά με την κατάταξη των άλλων σχολικών μονάδων, γιατί σκοπός της όλης διαδικασίας δεν είναι καθεαυτή η δημοσίευση των αποτελεσμάτων, αλλά η υποστήριξη του κάθε σχολείου, ώστε να βελτιωθούν οι επιδόσεις των μαθητών του στις επόμενες εξετάσεις. Για το λόγο αυτό δεν συναρτάται σε καμιά περίπτωση η κατάταξη των σχολείων με τη χρηματοδότηση που λαμβάνουν από τις κοινότητες, αλλά μια «άσχημη» κατάταξη μπορεί αντίθετα να σηματοδοτήσει την ανάγκη για πρόσθετη ενίσχυση υπό τη μορφή πόρων για παραπάνω προσωπικό ή για την επιμόρφωση του ήδη υπάρχοντος. Χαρακτηριστικό, μάλιστα, της τάσης να μην συνδέεται με οποιαδήποτε έννοια τιμωρίας η απόδειξη φθίνουσας επίδοσης είναι και η δυνατότητα του διευθυντή του κάθε σχολείου να απομακρύνει από την τάξη και να στείλει στο πανεπιστήμιο για επιμόρφωση προσωπικό, που ο ίδιος κρίνει ότι πρέπει να βελτιωθεί από διδακτικής και παιδαγωγικής άποψης.

❖ Λόγοι Υπεροχής του Φινλανδικού Μοντέλου Εκπαίδευσης.

Την υπεροχή του φινλανδικού συστήματος μπορούν -με βάση τα όσα πληροφορήθηκα και αποκόμισα ως εμπειρίες στα σχολεία της Φινλανδίας- να εξηγήσουν συνοπτικά οι εξής παράγοντες:

α) Η μεγάλη αξία της εκπαίδευσης στη φινλανδική κοινωνία, η οποία συνδέεται με την προσπάθεια διατήρησης της εθνικής της ταυτότητας κατά τους προηγούμενους αιώνες, όταν βρισκόταν υπό τη ρωσική και σουηδική κυριαρχία.

β) Η συνεργασία όλων των φορέων κοινωνικοποίησης στην εκπαιδευτική προσπάθεια και ο καταμερισμός του έργου σε ισότιμους λειτουργούς, που σέβονται και εμπιστεύονται ο ένας το ρόλο του άλλου.

γ) Η θεώρηση της αξιολόγησης ως ακρογωνιαίου λίθου του συστήματος εκπαίδευσης.

δ) Η στήριξη των αδύνατων μαθητών με κάθε δυνατό τρόπο, ώστε να μην παραγκωνίζονται, αλλά να αναπτύσσουν στο μέγιστο βαθμό τις δυνατότητές τους. Άμεση συνέπεια αυτού είναι η παραγωγή ενός μέσου όρου μαθητών με σαφώς καλύτερα ποιοτικά χαρακτηριστικά από το μέσο όρο των άλλων κρατών.

ε) Η λογική που διέπει τη δομή του συστήματος και συνίσταται στο ότι «όσο νωρίτερα αναπτυχθεί η προσωπικότητα τόσο πιο δεδομένη είναι η σχολική επιτυχία». Η έμπρακτη εφαρμογή αυτού έχει ως αποτέλεσμα ένα εκπαιδευτικό σύστημα που αντιμετωπίζει ως αυτόνομες προσωπικότητες τους μαθητές και τους εμπιστεύεται να σχεδιάσουν στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση μόνοι τους την εκπαιδευτική τους πορεία.

ζ) Η έγκαιρη παρέμβαση με σκοπό την άμεση βελτίωση δομών που δεν λειτουργούν σωστά και γενικά η επίδειξη αποφασιστικότητας, πράγμα που απορρέει και από την ιδιοσυγκρασία των Φινλανδών.

η) Η διάθεση αρκετών κονδυλίων από το κράτος στις κοινότητες. Η οικονομική στήριξη του συστήματος εκπαίδευσης θεωρείται προτεραιότητα στη Φινλανδία και υπακούει στην πολιτική λογική που δια στόματος της Φινλανδής πρωθυπουργού εκφράστηκε ως εξής: «Σκοπός του συστήματος εκπαίδευσής μας είναι από κάθε μαθητή να παράγουμε ένα ικανό φορολογούμενο πολίτη».